

Revisionsplan 2021

Version: 2021-02-03

Innehållsförteckning

1	Lag och god revisionsred anger revisionens uppdrag och innehåll	3
2	Revisionsprocessen	4
3	Risken analysen är vägledande.....	5
4	Granskningsinsatser för 2021	6
4.1	Grundläggande och lagstadgad granskning.....	6
4.2	Granskningar av tillförlitlighet i system, rutiner och redovisning	7
4.3	Granskning av verksamhet, funktion och process.	7
4.4	Uppföljningar av tidigare granskningar	12
4.5	Förstudier.....	12
5	Revisorerna på Region Norrbottens hemsida.....	13

1 Lag och god revisions sed anger revisionens uppdrag och innehåll

Revisorernas uppdrag definieras i kommunallagens (KL) 12 kapitel. Där fastställs att revisorerna årligen ska granska all verksamhet i den omfattning som följer av god revisions sed. Vidare framgår att revisorerna ska pröva om;

God revisions sed är de principer och tillvägagångssätt som är allmänt vedertagna vid kommunal revision. God sed regleras inte i lag utan utformas och utvecklas av normbildare som t.ex. Sveriges Kommuner och regioner (SKR). God sed kan sägas ta vid där lagstiftningen slutar. Med anledning av de successiva förändringar i praxis och tillämpning som sker har SKR gjort en uppdaterad uttolkning och dokumentation av ”God revisions sed i kommunal verksamhet 2018”. Skriften lyfter fram och förtydligar *revisorernas uppdrag* – ansvarsprövningen – och dess innebörd, samt *revisionsprocessen*, det vill säga revisionsarbetets innehåll.

När det gäller *uppdraget*, ska revisorerna *årligen* granska:

- all verksamhet som bedrivs inom nämnder och styrelser samt eventuella fullmäktigeberedningar;
- årsredovisningen, inklusive den sammanställda redovisningen som även omfattar verksamhet som bedrivs i andra juridiska personer;
- de kommunala företagen genom de revisorer och lekmannarevisorer som utses i dessa;
- revisorerna ska bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

Begreppen *årligen* granska *all verksamhet*, betyder att revisorerna för varje nämnd, styrelse och fullmäktigeberedning varje år ska granska och bedöma:

- Att verksamheten sköts på ett *ändamålsenligt* och från *ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt*, innebärande att:
 - verksamheten lever upp till fullmäktiges mål och följer andra beslut, lagstiftning, avtal och föreskrifter, det vill säga dess effektivitet och kvalitet,
 - verksamheten klarar att genomföra sitt uppdrag med tillgängliga resurser,
 - styrelsen, nämnder och fullmäktigeberedningar har en styrning och uppföljning mot mål och beslut,
 - verksamheten bedrivs med god ekonomisk hushållning utifrån fullmäktiges beslut.
- Att *räkenskaperna är rättvisande* innebärande att:
 - redovisningen ger en rättvisande bild av resultat och ekonomisk ställning,
 - delårsrapport och årsredovisning är upprättade i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed.
- Att *den interna kontrollen är tillräcklig* innebärande att

- det finns systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner, som på en rimlig nivå säkerställer att:
 - verksamheten lever upp till målen och är kostnadseffektiv,
 - informationen om verksamheten och om den finansiella rapporteringen är ändamålsenlig, tillförlitlig och tillräcklig,
 - de regler och riktlinjer som finns för verksamheten följs.

2 Revisionsprocessen

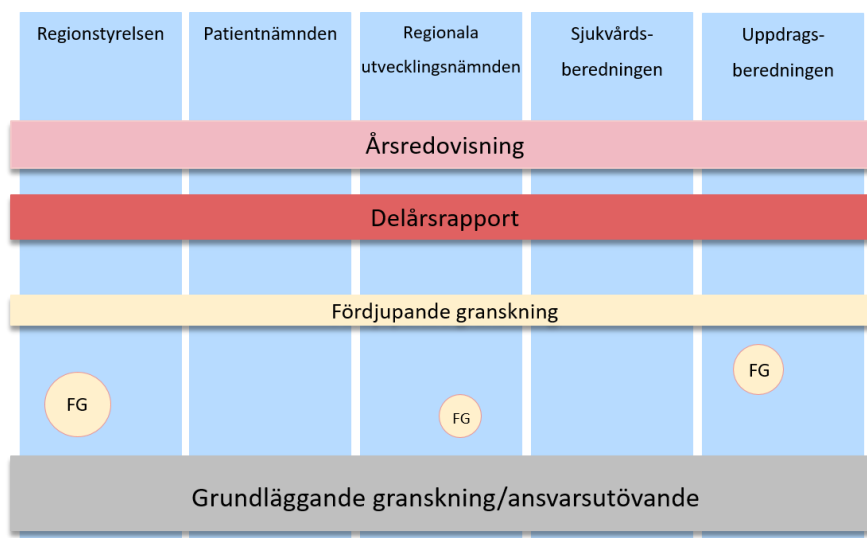
Den årliga revisionsprocessen omfattar ett flertal steg. Den börjar med en revisionsplanering som består av omvärldsanalys, riskanalys och upprättande av den årliga revisionsplanen. Därefter genomförs de i revisionsplanen fastställda revisionsinsatserna. Revisionsprocessen avslutas med att årets alla granskningar analyseras och bedöms. Då prövar revisorerna om styrelse, fullmäktigeberedningar och nämnder har fullgjort sina uppdrag. En revisionsberättelse upprättas som lämnas till fullmäktige. I revisionsberättelsen uttalar sig revisorerna om ansvarsfrihet bör tillstyrkas och om fullmäktiges mål för verksamheten har uppfyllts under året.

Revisionsprocessens grundstomme är *analys av väsentlighet och risk*, benämnd *Riskanalys*. Analysen ska föregå alla prioriteringar och urval, såväl i årlig revisionsplan som vid avgränsningar och preciseringar i de enskilda granskningarna.

Utgångspunkten för revisionen är helhetssyn. Alla granskningsinsatser planeras och genomförs så att de stödjer varandra. De olika granskningsinsatserna under ett revisionsår planeras logiskt i tid för att revisionen ska bli effektiv. Varje granskning utgör en grund för planering av kommande revisionsinsatser och för den avslutande ansvarsprövningen.

Modellen nedan beskriver hur den årliga granskningen av regionens verksamheter ska planeras och genomföras under året. Syftet är att ge underlag till bedömningen av ansvarsfrihet för styrelsen, fullmäktigeberedningarna, och samtliga nämnder.

Bild 1. Principskiss över årlig granskning inom Region Norrbotten; Källa: SKR, God Revisionsred i Kommunal Verksamhet 2018; modifierad¹

¹ FG = Fördjupad granskning

3 Riskanalysen är vägledande

Alla delar av regionens verksamhet ska årligen granskas av revisorerna. De resurser som avsätts för revisionen måste dock prioriteras till de områden som revisorerna anser som mest angelägna. Grundläggande i revisionsprocessen är planeringen av revisionsinsatser. Enligt god revisions sed inleds revisionsprocessen med en övergripande riskanalys som präglas av helhetssyn och aktualitet.

Riskanalysen är *revisionsprocessens grund* men också en kontinuerlig process inom revisionen. Under ett revisionsår kan det därför uppstå behov av revisionsinsatser som revisionen i sin initiala riskanalys inte kunnat förutse. Den riskanalys som genomförs under löpande år kan därför leda till revidering av revisionsplanen. Riskanalysen dokumenteras av revisorerna.

Riskanalysen har en tydlig koppling till revisorernas uppdrag och präglas av helhetssyn. En riskanalys består av två delar:

1. Identifiera vilka *risk*er som finns inom väsentliga verksamheter, funktioner och processer, utifrån den kunskap som inhämtas från verksamheten och från omvärlden.
2. Göra en bedömning av *konsekvens* och *sannolikhet* dvs. hur allvarligt det är eller blir om risken realiserar samt hur troligt det är att risken inträffar.

Analysen ligger till grund för prioritering av revisionsårets granskningsinsatser. Meningen är att revisionsarbetet ska inriktas på sådana väsentliga områden där risker konstateras eller befaras, vilka kan påverka verksamhetens inriktning, förvaltning och redovisning eller påverka förtroendet för regionen som organisation. Ytterst ska revisorernas granskningsinsatser utmynna i den årliga revisionsberättelsen i vilken revisorerna ger fullmäktige underlag för dess prövning av ansvarsfrågan. Utöver de grundläggande granskningarna har 2021 års riskanalys har lett fram till att ett antal fördjupade granskningar prioriterats för verksamhetsåret.

Därutöver avser revisionen också att genomföra ett antal förstudier. Förstudier genomförs där risken inledningsvis inte går att fastställa. En förstudie kan således leda till att risken bedöms så pass stor att en djupgranskning beslutas att genomföras, alternativt att risken visade sig vara låg och att en djupgranskning därför inte behöver prioriteras innevarande år.

En viktig del av revisionens arbete är också att följa upp tidigare genomförda granskningar för att se om åtgärder vidtagits med anledning av dessa och om den granskade organisationen tagit till sig kritik, synpunkter och förslag.

Väsentlighets- och riskanalys genomförs även under löpande år, vilket kan leda till uppdatering/förändring i revisionsplanen. Detta innebär att de prioriterade granskningar som presenteras i denna revisionsplan kan förändras till sin inriktning. Det innebär även att granskningar kan tillkomma och att granskningar kan utgå.

4 Granskningsinsatser för 2021

Nedan presenteras 2021 års revisionsplan. Revisionsplanen följer God Revisionsledning och fördelar de prioriterade insatserna på områdena:

- Grundläggande granskning
- Granskningar av tillförlitlighet i system, rutiner och redovisning
- Granskningar av verksamhet, funktion och process
- Uppföljningar
- Förstudier

4.1 Grundläggande och lagstadgad granskning

Granskningens benämning	Granskningens inriktning
Regionstyrelsens ansvarsutövning	Grundläggande granskning genomförs som syftar till att ge underlag för en bedömning om Regionstyrelsens ansvarsutövande är tillfredsställande.
Patientnämndens ansvarsutövning	Grundläggande granskning genomförs som syftar till att ge underlag för en bedömning om Patientnämndens ansvarsutövande är tillfredsställande.
Regionala utvecklingsnämndens ansvarsutövande	Grundläggande granskning genomförs som syftar till att ge underlag för en bedömning om Regionala utvecklingsnämndens ansvarsutövande är tillfredsställande.
Sjukvårdsberedningens ansvarsutövande	Grundläggande granskning genomförs som syftar till att ge underlag för en bedömning om Sjukvårdsberedningens ansvarsutövande är tillfredsställande.
Uppdragsberedningens ansvarsutövande	Grundläggande granskning genomförs som syftar till att ge underlag för en bedömning om Uppdragsberedningens ansvarsutövande är tillfredsställande.
Delårsrapport per augusti 2021	Granskningen syftar till att ge underlag för en bedömning om delårsrapporteringen har upprättats enligt lagens krav och anvisningar från normerande organ samt om resultatet i delårsrapporteringen är

	förenligt med fullmäktiges mål för en god ekonomisk hushållning.
Årsredovisning 2021	Granskningen syftar till att ge underlag för en bedömning om årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, dess finansiering och den ekonomiska ställningen samt om årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på rättvisande räkenskaper och är upprättad enligt god redovisningssed.

4.2 Granskningar av tillförlitlighet i system, rutiner och redovisning

Granskningens benämning	Granskningens inriktning
Bisysslor	<p>Syftet med granskningen är att granska och pröva om regionstyrelse och nämnder har säkerställt en tillräcklig intern kontroll avseende hantering av bisysslor?</p> <p>Granskningen tar sin utgångspunkt bl a i en tidigare granskning inom området som påvisade betydande brister.</p>

4.3 Granskning av verksamhet, funktion och process.

Granskningens benämning	Granskningens inriktning
Kulturplanen; styrning och kontroll, inkl regler/rutiner för kulturstöd	<p>Kulturplanen är Norrbottens plan som beskriver vision, regionalt fokus och insatser för hur regionen gemensamt med kommunerna vill arbeta för utveckling och samverkan inom kulturområdet de närmaste åren.</p> <p>Kulturstöden ska bidra till bl a regional kulturutveckling, samt ett antal prioriterade områden kopplat till det politiskt antagna kulturpolitiska positionspapperet.</p> <p>För att säkerställa att kulturstöden används på det sätt som är tänkt är det av vikt att det finns system och rutiner för ansökan, utvärdering och uppföljning. Risk finns för att brister i den interna kontrollen kan leda till att bidrag betalas ut på felaktiga grunder, att medlen inte används på avsett vis, att ansökningar inte bedöms på ett objektivet sätt m m.</p> <p>Granskningen syftar till att pröva om regionala</p>

	<p>utvecklingsnämnden säkerställer en ändamålsenlig styrning och uppföljning av kulturplanen utifrån kultursamverkansmodellen. Vidare syftar granskningen till att pröva om kulturbidragen används på ett ändamålsenligt sätt samt om den interna kontrollen inom området är tillräcklig.</p>
<p>Temagranskning; Covid -19</p>	<p>Utvecklingen av smittspridningen över världen har gett upphov till en global kris. Nationellt har krisen inneburit stora utmaningar för hela samhället.</p> <p>Regionerna har påverkats på många olika sätt av pandemin. Förenklat kan påverkan, i förhållande till ansvaret, delas upp i två delar; ett externt och ett internt perspektiv. Med det externa ansvaret menas regionen som geografiskt område, dess invånare samt de som nyttjar verksamhet inom regionen eller som är på besök.</p> <p>Den interna delen rör ansvaret för att hantera pandemins påverkan på regionen som organisation och som verksamhetsutövare. Detta rör exempelvis:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ säkerställa de demokratiska processerna ▪ upprätthålla och bibehålla obligatoriska och frivilliga verksamheter ▪ ändamålsenlighet och i övrigt tillfredsställande hantering av anställda, verksamhet samt ekonomi. <p>Mot denna bakgrund ser revisionen det som angeläget att granska pandemins påverkan på regionen, och hur denna har hanterats utifrån ändamålsenlighet och intern kontroll. Detta i tre separata, men samtidigt nära relaterade granskningar avseende:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Beredning och beslutsfattande i samband med Covid -19 2. Arbetsmiljö kopplat till Covid -19 3. Uppskjuten vård p g a Covid -19. <p>Granskningen syftar till att ge underlag för en bedömning om områdena hanterats på ett ändamålsenligt sätt samt med tillräcklig intern kontroll.</p>
<p>Samverkan utskrivningsklara patienter</p>	<p>Ny lag om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård (2017:612) trädde i kraft 1 januari 2018. En av förändringarna med den nya lagen är att kommunernas betalningsansvar, om ingen annan överenskommelse träffats, inträder efter tre dagar.</p> <p>Under 2018 genomförde regionens revisorer en förstudie avseende utskrivningsklara patienter där syftet var att kartlägga området utskrivning från slutna hälso- och sjukvård samt bedöma om behov av fördjupad</p>

	<p>granskning förelåg. Bedömningen var efter genomförd förstudie att en fördjupad granskning bör ske tidigast under år 2019. En rekommendation om att överväga att göra en fördjupad granskning i samarbete med revisorer i länets kommuner lämnades.</p> <p>Om samverkan brister vad gäller utskrivningar kan det medföra risker för den enskilda individen samt risker att vårdplatser och andra resurser inom regionen inte kan nyttjas på avsett vis.</p> <p>Granskningen syftar till att ge underlag för en bedömning om regionstyrelsen säkerställt att samverkan mellan de båda huvudmännen, region – kommun, är tillräcklig med avseende på utskrivningsklara patienter.</p>
<p>Missbruksvården, inklusive spelmissbruk</p>	<p>År 2012 granskade revisorerna missbruks- och beroendevården tillsammans med ett antal kommuner i länet. Efter genomförd granskning gjordes bedömningen att dåvarande landstingsstyrelsen i flera avseenden inte säkerställde att det bedrevs en ändamålsenlig missbruks- och beroendevård samt att den interna kontrollen i vissa fall inte var tillräcklig. Sedan 2012 års granskning har förändringar skett avseende missbruksvården i länet, inte minst genom Beroendecentrum som startades i januari 2015.</p> <p>Utifrån kritik som framförts mot missbruksvården inom regionen samt de uppdaterade nationella riktlinjerna är området att betrakta som relevant för granskning.</p> <p>Syftet med granskningen är att bedöma om regionstyrelsen säkerställt att den missbruks- och beroendevård som bedrivs inom regionen är ändamålsenlig och om den interna kontrollen inom området är tillräcklig.</p>
<p>Rehabilitering för vuxna</p>	<p>Inom Region Norrbotten finns ”Riktlinjer för rehabiliteringsansvar i Norrbotten”. Av denna framgår att regionen ska erbjuda länets medborgare rätt vård på rätt vårdnivå i en struktur där tillgången till rehabilitering är densamma oavsett var i länder patienten bor. Riktlinjen gäller rehabilitering av vuxna patienter som har förvärvade, sammansatta, långvariga och ibland återkommande behov av rehabilitering.</p> <p>Utifrån att ansvaret för rehabilitering i länet är fördelat mellan många olika verksamheter inom regionen finns risk för otydligheter vad gäller ansvarsfördelning och brister i samverkan mellan verksamheter som har rehabiliteringsuppdrag. Risk finns även för ojämlik</p>

	<p>tillgång till rehabilitering utifrån länets geografi.</p> <p>Granskningen syftar till att bedöma om regionstyrelsens styrning av rehabilitering för vuxna är ändamålsenlig och om den interna kontrollen inom området är tillräcklig.</p>
<p>Förskrivning av läkemedel, fördjupning inom psykiatri</p>	<p>Läkemedel är en av de viktigaste behandlingsmetoderna inom hälso- och sjukvården och är i allmänhet en kostnadseffektiv behandlingsmetod.</p> <p>”Läkemedelsplan Region Norrbotten 2020-2023” är antagen av regiondirektören. Av läkemedelsplanen framkommer att användningen av läkemedel ökar vilket bland annat uppges bero på allt fler äldre i befolkningen, nya läkemedel mot sjukdomar som tidigare varit svårbehandlade samt ökande krav för att tillgodose individens behov. Vidare beskrivs att detta ställer fortsatt höga krav på rätt läkemedelsanvändning inom hälso- och sjukvården inom regionen.</p> <p>Läkemedel är en av regionens största utgifter och kostnaderna för nya läkemedel förväntas, enligt läkemedelsplanen, öka under de kommande åren. Region Norrbottens läkemedelskostnader motsvarar 11,5 procent av regionens totala nettokostnad.</p> <p>Granskningen syftar till att bedöma om regionstyrelsens styrning av läkemedelsförskrivning är ändamålsenlig samt om den interna kontrollen inom området är tillräcklig. Fokus i granskningen ligger på förskrivning av läkemedel inom psykiatri och narkotikaklassade läkemedel inom primärvården.</p>
<p>Fastighetsförvaltning- och underhåll</p>	<p>Lokalkostnader är näst efter personalkostnader den största samlade kostnadsposten för regionen. Som alla fysiska anläggningstillgångar kräver fastigheterna underhåll för att bevara sitt värde. Stora finansiella risker finns således med ett ineffektivt lokalnyttjande och/eller om fastighetsförvaltningen inte bedrivs på ett optimalt sätt. Ytterligare konsekvenser/risker är att fastighetsbeståndet får en försämrad standard vilket leder till sämre arbets- och brukarmiljö samt kritik och sanktioner från myndigheter.</p> <p>Syftet med granskningen är att bedöma om regionens fastighetsförvaltning med i första hand fokus på fastighetsunderhållet, bedrivs ändamålsenligt och med tillräcklig intern kontroll. Detta särskilt vad gäller underhållet av det egna fastighetsbeståndet samt, mer översiktligt, avseende regionens regelverk för intern hyressättning och andra villkor knutna till upplåtelsen av</p>

	<p>verksamhetslokaler med påverkan på fastighetsunderhållet.</p>
<p>Uppsikt av kommunal-förbund, nämnder och företag</p>	<p>Regionstyrelsen har ett särskilt ansvar för helheten i regionens verksamhet och en viktig del i detta är uppsiktsplikten över övriga nämnder och bolag/företag. I tider av ekonomisk åtstramning blir styrelsens utövande av en aktiv uppsiktsplikt särskilt väsentlig för att minimera risker att anpassningar och förändringsarbeten inte genomförs i den utsträckning som krävs.</p> <p>Frågan om ägarstyrning är i sammanhanget av intresse i granskningen då det framkommit oklarheter rörande denna i 2019 års granskning av det regionala utvecklingsarbetet, liksom rörande ansvarsfördelningen mellan regionala utvecklingsnämnden och regionstyrelsen för uppsikten av delägda företag.</p> <p>Syftet med granskningen är att bedöma om uppsikt över övriga nämnder samt bolag/företag bedrivs ändamålsenligt samt med tillräcklig intern kontroll. Granskningen innefattar även frågor kopplade till ägarstyrningen av regionens bolag.</p>
<p>Hot och våld mot personal och förtroendevalda</p>	<p>Hot och våld är dessvärre inte ovanligt förekommande inom offentliga verksamheter. Speciellt i den patientnära kontakten finns ökade risker för regionens personal. Närmare en tredjedel av alla anmälda arbetsskador till arbetsmiljöverket om våld kommer från sjukvården.</p> <p>Under senare år har problemet med hot, hat och våld mot förtroendevalda uppmärksammats alltmer. Att förtroendevalda utsätts är i praktiken ett hot mot vårt demokratiska system.</p> <p>Revisionen genomförde år 2018 en granskning av regionens arbete mot hot och våld mot anställda. Syftet nu är dels att följa upp denna granskning utifrån de brister som granskningen påvisade, dels att bredda granskningen till att även omfatta förtroendevalda, avseende hur regionen arbetar med att ge förtroendevalda rimliga möjligheter att verka i sitt demokratiska uppdrag.</p>
<p>Ekonomisk och verksamhetsmässig styrning</p>	<p>Under 2017 granskade revisorerna Verksamhetsplanering och utveckling på verksamhetsnivå. Granskningens sammanfattande bedömning var att RS i begränsad utsträckning hade säkerställt att tillräckliga stödfunktioner och processer fanns för verksamhetscheferna kopplat till deras planerings- och utvecklingsansvar. Vidare att det i begränsad utsträckning var</p>

	<p>säkerställt att verksamhetsplaneringen hade förutsättningar att bidra till att verksamheten bedrivs på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt.</p> <p>För säker ekonomi- och verksamhetsstyrning krävs tydlighet i styrsystem och signaler, samt kontinuerlig uppföljning av verksamhet och ekonomi med fastlagda rapporteringskrav och rutiner. Vidare är av intresse att belysa hur nyckeltal/normtal utformas och styr när budgetar och bemanning fastställs. Risk finns för att erfarenhetsvärden blir alltför styrande i stället för nya och aktuella beräkningar.</p> <p>Granskningen syftar till att bedöma om styrelsen bedriver ändamålsenlig styrning avseende såväl ekonomi som verksamhet med tillräcklig intern kontroll, utifrån fullmäktiges övergripande mål.</p>
--	--

4.4 Uppföljningar av tidigare granskningar

Granskningens benämning	Granskningens inriktning
<p>Uppföljande granskning av tre tidigare granskningar</p>	<p>Baserat på de bedömningar och rekommendationer som lämnades i följande tre granskningar är det väsentligt att genomföra en uppföljande granskning av dessa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Omhändertagande och vård vid depression och ångest – barn och unga (2015) 2. Anskaffning av medicinteknisk utrustning (2018) 3. Jämlik förebyggande vård (2019) <p>Granskningen syftar till att ge underlag för bedömning om tillräckliga åtgärder vidtagits och återrapportering skett med anledning av regionstyrelsens beslut kopplat till revisionens tidigare granskningar inom de aktuella områdena.</p>

4.5 Förstudier

Nedan redogörs för förstudier som kan komma att genomföras under året. Om något eller några av dessa förstudier visar sig vara ett område förenat med hög risk, kan det leda till djupgranskning under innevarande eller kommande år.

Förstudiens benämning	Förstudiens inriktning
<p>Omställning till nära vård</p>	<p>Inom hälso- och sjukvården pågår både nationellt och regionalt ett omställningsarbete mot Nära Vård.</p>

	<p>Omställningen motiveras såväl av folkhälsoskäl som av ekonomiska skäl samt av utmaningarna med att klara hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning framöver. Begreppet Nära Vård är dock inte definierat i detalj även om den statliga utredningen God och Nära Vård pekar ut riktningen, utan varje vårdgivare måste själv driva denna utveckling utifrån sina egna förutsättningar.</p> <p>Förstudien syftar till att kartlägga hur regionen arbetar med detta i nuläget och hur det planeras för detta framåt. Vidare syftar förstudien till att bedöma om behov fördjupad granskning finns.</p>
--	--

5 Revisorerna på Region Norrbottens hemsida

Vår revisionsplan för året samt revisionsberättelser, skrivelser, rapporter och mer därtill hittar du på revisorernas hemsida:

<http://norrboten.se/sv/Demokrati-och-insyn/Sa-styrs-landstinget/Revisorer/>

Där kan du även ta del av tidigare års granskningsinsatser.